

Programování 2

2. cvičení, 25-2-2025

Farní oznamy

1. Tento text a kódy ke cvičení najdete v repozitáři cvičení na <https://github.com/PKvasnick/Programovani-2>.

2. **Domácí úkoly:**

- Na první várku domácích úkolů přišlo docela dost řešení
- Byly to méně snadné úkoly, ale nakonec jsme povětšinou dokonvergovali k rozumným řešením.
- O nejčastějších problémech promluvíme podrobněji

Obsah:

- Kvíz
- Domácí úkoly:
 - Načítání posloupností
 - Kdy lze posloupnost zpracovat průběžně a jak to udělat?
- Resty z minula: sečítání čísel po číslicích

Na zahřátí

Pokud to funguje, nedotýkej se toho.

Dobrá, nebo špatná rada?

- nepromyšlené zásahy do kódu mohou mít nečekané důsledky
- to neznamená, že bychom se neměli snažit vylepšit ošklivý kód nebo doplnit nové funkce.

Co dělá tento kód

```
jmena = {"Jana", "Pavel", "Pepa", "Franta"}  
dalsi = {"Eva", "Pepa", "Katka", "Standa"}  
jmena & dalsi  
????  
jmena and dalsi  
jmena - dalsi
```

Seřadte podle data narození

```
lide = [  
    ("Jana", "Nováková", 1964),  
    ("Kateřina", "Kocourová", 1962),  
    ("Jozef", "Winkler", 1952),  
    ("Petr", "Suchý", 1968),  
    ("Jan", "Michal", 1951)  
]
```

- `operator.itemgetter`

- lambda

Domácí úkoly

1. Načtení posloupnosti z konzole a její zpracování

Načtení dat z řádku

Pokud máme na standardním vstupu data ve tvaru `1 2 3 5 8 ...`, typický způsob načtení je

```
a = [int(s) for s in input().split(5)]
```

 (list comprehension), toto dává seznam (`list`).

nebo

```
a = map(int, input().split())
```

 toto dává iterátor, pokud potřebujete, můžete ho zkovertovat na seznam, `list(a)`.

Načtená data lze rovnou rozbalit do příslušných proměnných:

```
m, n = [int(s) for s in input().strip()]
```

Toto je standardní metoda ne proto, že by nějak hezky vypadala, ale proto, že dělá načtení a konverzi v jediném kroku a tedy není potřebné zřizovat dočasná pole.

Většina problémů v domácích úkolech byla v načítání dat.

Načtení dat ze sloupce

Toto jste u domácích úkolů dělali 5běžně:

Vstupní posloupnost načtete z konzoly číslo po čísle, každé číslo na novém řádku.
Posloupnost je ukončená řádkou s `-1`, která nepatří do posloupnosti.

Generická verze:

```
def read_from_console() -> list[float]:  
    a = []  
    while True:  
        line = input()  
        if "-1" in line:  
            break  
        a.append(float(line))  
    return a
```

Poznámky:

1. Kód `-> list[float]` oznamuje Pythonu, že výstupem funkce je seznam desetinných čísel. Podobně můžeme oznámit i typy parametrů, a analyzátor kódu ve vašem IDE pak zahlásí chybu, pokud někde použijeme nesprávný typ.
2. Logika: Máme nekonečný cyklus a vyskakujeme z něj, pokud narazíme na znak konce posloupnosti.
3. Testujeme `"-1" in line` namísto `line == "-1"` Proč? (Už vás někdy ReCodEx trýnil hláškami `End-of-file error` u testů?)

Ze souboru:

```
def read_from_file(filename: str) -> list[float]:
    a = []
    with open(filename, "r") as infile:
        for lines in infile:
            if "-1" in line:
                break
            a.append(float(line))
    return a
```

Načíst do paměti nebo nenačíst?

U některých úkolů dokážeme čísla zpracovávat postupně a nepotřebujeme mít celou posloupnost uloženou v paměti.

Příklad: : nalezení maximální hodnoty, výpočet průměru a standardní odchylky

V těchto případech má algoritmus formu propagování nějakého vnitřního stavu přes vstupní data: Začneme počátečním stavem (např. nejmenší možnou hodnotou typu `float`, tedy `float('-inf')`) a jak přicházejí data, aktualizujeme ji (např. se u každé vstupní hodnoty ptáme: Je toto největší hodnota, jakou jsem doposud viděl? a pokud je, nastavíme vnitřní stav na tuto hodnotu). Na konci máme výsledný stav (například maximální hodnotu posloupnosti) a umíme dokázat, jaké má vlastnosti (například že je to opravdu maximum posloupnosti).

Příklady:

- maximum
- k-tý největší prvek
- střední hodnota a standardní odchylka

Naopak, u jiných úloh potřebujeme mít posloupnost v paměti celou nebo její podstatnou část

Příklady:

- medián
- dělicí bod posloupnosti

Načítání pomocí generátoru

Pokud chceme hledat například maximum posloupnosti a nechceme ji celou načítat, musíme kód pro načítání a hledání promíchat. To je nešťastné, pokud chceme pro zpracování posloupnosti použít stejný kód pro načítání ze standardního vstupu nebo souboru.

```
m = float("-inf")
while "-1" not in (line := input()):
    number = float(line)
    if number > m:
        m = number
```

Poznámky:

- Inicializace: `float("-inf")` je nejmenší číslo v plovoucí desetinné čárce. Jaké je nejmenší celé číslo?

- `:=` je "walrus", čili mroží operátor, pomocí kterého můžeme ukrást hodnotu, kterou načte `input()` do proměnné `line`. To je šikovné a řeší to malý problém s logikou načítacího cyklu: protože v cyklu načítáme, musíme kód zpřeházet, pokud chceme testovat v hlavičce `while` anebo testovat uvnitř cyklu a použít `break`

```
def read_from_console():
    while "-1" not in (line := input()):
        yield float(line)
    return

m = float("-inf")
for number in read_from_console():
    if number > m:
        m = number
print(m)
```

Napište kód, který takto nalezne maximum při načítání posloupnosti ze souboru.

Reduce

Uměli bychom uzavřít otevřený cyklus `while`, resp. `for`, který máme v tomto kódu?

Můžeme použít funkci `functools.reduce`, která dělá přibližně toto:

```
def reduce(function, iterable, initializer=None):
    it = iter(iterable)
    if initializer is None:
        value = next(it)
    else:
        value = initializer
    for element in it:
        value = function(value, element)
    return value
```

Tedy funkce `reduce` propaguje a aktualizuje nějaký stav přes posloupnost.

```
from functools import reduce

def read_from_console():
    while "-1" not in (line := input()):
        yield float(line)
    return

maximum = reduce(max, read_from_console, float("-inf"))
print(maximum)
```

Takovýto kód bude rychlý, protože cyklus se vykonává uvnitř funkce, a tedy běží v C a ne v Pythonu.

Podobné úlohy

- rozhodnout, zda je posloupnost čísel monotonní a jak (konstantní, rostoucí, neklesající, klesající, nerostoucí)
- v posloupnosti čísel nalézt druhou největší hodnotu a počet jejích výskytů
- v posloupnosti čísel určit délku nejdelšího souvislého rostoucího úseku
- v posloupnosti čísel určit počet různých hodnot
- v posloupnosti čísel nalézt souvislý úsek se součtem K (pro zadanou hodnotu K)
- v posloupnosti kladných čísel nalézt souvislý úsek se součtem K (pro zadanou hodnotu K)
- v posloupnosti čísel nalézt souvislý úsek s maximálním součtem.

Úloha o pozicích prvků ve sloučené posloupnosti

Toto není těžká úloha, pokud umíte spojit dvě setříděné posloupnosti:

```
n = int(input())
seq1 = [int(s) for s in input().split()]
m = int(input())
seq2 = [int(s) for s in input().split()]

seq = [0] * (m + n)
i = j = k = 0
while i < n and j < m:
    if seq1[i] <= seq2[j]:
        seq[k] = seq1[i]
        i += 1
    else:
        seq[k] = seq2[j]
        j += 1
    k += 1

while i < n:
    seq[k] = seq1[i]
    i += 1
    k += 1
while j < m:
    seq[k] = seq2[j]
    j += 1
    k += 1

assert (k == n + m)
print(*seq)
```

Pro řešení domácího úkolu děláme prakticky to samé,

- ale výsledky jsou indexová pole, do kterých ukládáme index k podle toho, zda do `c[k]` přiřazujeme `a[i]` nebo `b[j]`.
- pole `c` vůbec nevytváříme, protože ho nepotřebujeme.

U obou úloh používáme jediný průchod posloupnostmi, takže složitost bude $O(m+n)$.

Ztracené a hledané

Časté řešení: setřídít pole do společného pole a pak hledat, kde se nacházejí jednotlivé položky z `a` a `b`. Takové řešení má dva problémy:

- setřídění je $O((m + n) \log(m + n))$, vyhledávání podobně.
- toto řešení nefunguje, pokud jsou v polích `a`, `b` některé hodnoty stejné.

Příbuzné s tímto řešením a naprosto správné je toto: přidáme značku k prvkům `a` a jinou značku k prvkům `b`, setřídíme, a podle značek vyfiltrujeme pozice prvků z `a` a `b`.

```
m, n = [int(s) for s in input().split()]
a = [int(s) for s in input().split()]
b = [int(s) for s in input().split()]

tuples = [(ai, "A") for ai in a] + [(bi, "B") for bi in b]
tuples.sort()
a_index = [i for i, (val, flag) in enumerate(tuples) if flag == "A"]
b_index = [i for i, (val, flag) in enumerate(tuples) if flag == "B"]

print(*a_index)
print(*b_index)
```

Tady přiřazujeme index podle značky a ne podle hodnoty, takže stejné hodnoty nedělají problémy.

Z minula

Součet dvou čísel

Na vstupu načteme dvě celá čísla jako znakové řetězce. Na výstupu má váš kód vypsát jejich součet, ale máte povolenou sečítat pouze číslice 0-9, ne celá čísla. Můžete si představit, že pro sčítání máte k dispozici tabulku typu

	0	1	...	8	9
0	(0, 0)				
1	(1, 0)	(2, 0)			
2	(2, 0)	(3, 0)			
...					
8	(8, 0)	(9, 0)		(6, 1)	
9	(9, 0)	(0, 1)		(7, 1)	(8, 1)

kde první číslo jsou jednotky součtu a druhé číslo je "přenos".

Poznámky

- Jak to naprogramovat, aby kód byl hezký a rozumně efektivní? ("uzavřené" cykly: namísto `for` a `while` atd.)

- Funkce `zip` a funkce `itertools.zip_longest`
- Samozřejmě budeme chtít také odečítat, násobit a dělit. Umíme vytvořit nějaký sjednocující algoritmus?

Zkusíme jednoduché věci:

1. Načtení čísla

předpokládáme jedno celé číslo na řádku

```
digits = [int(c) for c in input()]
```

2. Dvojice číslic pozpátku:

```
from itertools import zip_longest
```

`Itertools.zip_longest()`

This iterator falls under the category of [Terminating Iterators](#). It prints the values of iterables alternatively in sequence. If one of the iterables is printed fully, the remaining values are filled by the values assigned to `fillvalue` parameter. **Syntax:**

```
zip_longest( iterable1, iterable2, fillval)
```

```
zip_longest(get_digits_reversed(digits1), get_digits_reversed(digits2),0)
```

4. Sečítání s přechodem:

```
def add_and_carry(d1:int, d2:int) -> {int, int}:  
    return divmod(d1+d2,10)
```

Na výstupu budeme mít dvojici (přechod, součet). Jak ale budeme takovéto dvojice sečítat v cyklu?

```
from itertools import accumulate
```

```
itertools.accumulate(iterable[, func, *, initial=None])
```

Make an iterator that returns accumulated sums, or accumulated results of other binary functions (specified via the optional *func* argument).

If *func* is supplied, it should be a function of two arguments. Elements of the input *iterable* may be any type that can be accepted as arguments to *func*. (For example, with the default operation of addition, elements may be any addable type including [Decimal](#) or [Fraction](#).)

Usually, the number of elements output matches the input iterable. However, if the keyword argument *initial* is provided, the accumulation leads off with the *initial* value so that the output has one more element than the input iterable.

Funkce `accumulate` bude postupně zpracovávat dvě dvojice číslic a z nich vytvoří novou dvojici. Jak to uděláme?

5. Teď už je lehké dát všechno dohromady:


```

from itertools import zip_longest
from itertools import accumulate

def add_and_carry(accumulator: tuple[int, int], digits: tuple[int, int]) -> tuple[int, int]:
    """
    Adds two digits and carry, returns the sum and the carry.
    :param accumulator: tuple of the current sum and carry
    :param digits: tuple of the digits to be added
    :return: tuple of the new sum and carry
    """
    old_sum, carry = accumulator
    a, b = digits
    new_sum = a + b + carry
    return new_sum % 10, new_sum // 10

def sum_by_digits(a0 : list[int], b0 : list[int]) -> list[int]:
    """
    Sums two integers given as lists of digits.
    :param a: list of digits of the first number
    :param b: list of digits of the second number
    :return: list of digits of the sum
    """
    a = a0.copy()      # to protect from side effect
    b = b0.copy()
    tuples = list(accumulate(zip_longest(a, b, fillvalue=0), func=add_and_carry,
    initial=(0,0)))
    tuples.reverse()
    tuples.pop()      # remove initial state
    carry = tuples[0][1]
    result = [carry] if carry != 0 else []
    result += [u for u, v in tuples]
    return result

def main() -> None:
    """
    Demonstrates the sum_by_digits function.
    """
    a0 = [int(c) for c in input()]
    b0 = [int(c) for c in input()]
    print("First number: ", *a0, sep = "")
    print("Second number: ", *b0, sep = "")
    digit_sum = sum_by_digits(a0, b0)
    print(*digit_sum, sep="")
    print("kontrola:")
    a0_int = int("".join([str(d) for d in a0]))
    b0_int = int("".join([str(d) for d in b0]))
    print(a0_int + b0_int)

if __name__ == "__main__":
    main()

```

Je toto dobrý kód? Můžeme to všechno udělat v cyklu `for` nebo `while`, abychom se vyhnuli černé skříňce `accumulate`. Takový kód by byl naprosto vyhovující, pokud bychom neměli v úmyslu sečítat extrémně dlouhá čísla. Na druhé straně, většině drobné práce s obrácením posloupnosti bychom se stejně vyhnuli, protože čísla čteme zepředu, ale sečítáme je odzadu.

Domácí úkoly

Dnes dostanete úkoly, které volně souvisí s tříděním. U jedné hledáme, jestli je posloupnost částečně setříděná, zatímco druhá je zjednodušenou variantou důležité úlohy z dynamického programování.

1. **Dělicí bod posloupnosti** - najít v posloupnosti čísel takový index, že položky vlevo jsou menší a položky vpravo jsou větší než hodnota na tomto indexu.
2. **Minimální a maximální součet** - najít v posloupnosti n čísel k čísel s minimálním a k čísel s maximálním součtem.